

Ministerstwo Zdrowia
Departament
Zdrowia Publicznego i Rodziny

Warszawa,

12.04.2019

ZPŚ.078.69.2019.KZ

Pan
Zbigniew Gelzok
Prezes Ogólnopolskiego
Stowarzyszenia Przeciwdziałania
Elektroskażeniom „Prawo do Życia”
ul. Bracka 16 a
44-251 Rybnik

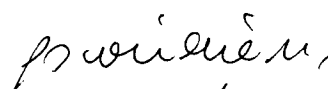
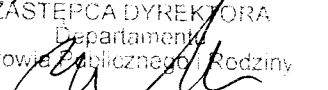
Anna Marie Lorenc

W odpowiedzi na pismo z dnia 17 marca 2019 r., w sprawie weryfikacji badań przedstawionych w cytowanej w ww. piśmie publikacji *Bortkiewicz A., Gadzicka E., Szymczak W. Mobile phone use and risk for intracranial tumors and salivary gland tumors - A meta-analysis. Int J Occup Med Environ Health. 2017 Feb 21;30(1):27-43. doi: 10.13075/ijom.1896.00802. Epub 2017 Feb 13. Review. Erratum in: Int J Occup Med Environ Health. 2017 Jun 19;30(4):685.*, Departament Zdrowia Publicznego i Rodziny uprzejmie informuje, że zgodnie z informacjami przekazanymi przez konsultanta krajowego w dziedzinie zdrowia środowiskowego ww. praca „polegała na analizie wyników badań klinicznych opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym, a nie na badaniach własnych. Zgodnie z naszą wiedzą¹ w Polsce dotychczas nie prowadzono badań klinicznych dotyczących związku między korzystaniem z telefonu komórkowego, a występowaniem nowotworów w obrębie głowy. Weryfikację wyników cytowanej meta-analizy mogą stanowić inne, opublikowane w latach 2016-2018 meta-analizy, w których jednoznacznie wykazano istotny wzrost ryzyka glejaka u długoletnich (> 10 lat) użytkowników telefonów komórkowych, zwłaszcza w położeniu ipsilateralnym (nowotwór po stronie głowy po której najczęściej umieszczany jest telefon komórkowy).

Poniżej lista tych publikacji:

¹ Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi

1. Yang M, Guo W, Yang C, Tang J, Huang Q, Feng S, Jiang A, Xu X, Jiang G. Mobile phone use and glioma risk: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*. 2017 May 4;12(5):e0175136. doi: 10.1371/journal.pone.0175136. eCollection 2017;
2. Prasad M, Kathuria P, Nair P, Kumar A, Prasad K. Mobile phone use and risk of brain tumours: a systematic review of association between study quality, source of funding, and research outcomes. *Neurol Sci*. 2017 May;38(5):797-810. doi:10.1007/s10072-017-2850-8.;
3. Carlberg M, Hardell L. Evaluation of Mobile Phone and Cordless Phone Use and Glioma Risk Using the Bradford Hill Viewpoints from 1965 on Association or Causation. *Biomed Res Int*. 2017;2017:9218486. doi:10.1007/s10072-017-2850-8.;
4. Momoli F, Siemiatycki J, McBride ML, Parent ME, Richardson L, Bedard D, Platt R, Vrijheid M, Cardis E, Krewski D. Probabilistic Multiple-Bias Modeling Applied to the Canadian Data From the Interphone Study of Mobile Phone Use and Risk of Glioma, Meningioma, Acoustic Neuroma, and Parotid Gland Tumors. *Am J Epidemiol*. 2017 Oct 1;186(7):885-893. doi: 10.1093/aje/kwx157;
5. Yang M, Guo W, Yang C, Tang J, Huang Q, Feng S, Jiang A, Xu X, Jiang G. Mobile phone use and glioma risk: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*. 2017; 12(5):e0175136. doi: 10.1371/journal.pone.0175136."

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departament
Zdrowia Publicznego i Rodziny

Dariusz Poznanski